

Naročnina listu: Celo leto 120 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvu prejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezapriete reklamacije so poštne proste. Telefon interurban št. 113.

100. stev

Maribor, dne 5. septembra 1928.

Letnik XV.

Balkan — vojno ognjišče

Kakor Avstrija leta 1914 Srbiji, tako je sedaj Italija radi umora poslala Grčiji ultimatum, ki zadeva ob državno suverenost. Mussolini misli, da je prišel čas za izvedbo italijanskih imperijalističnih naklepov. — Pred očmi mu je politika rimskega senata, ki je v prodiranju na iztok najprej pokoril Grško, potem pa ostali Balkan. Glavno glasilo italijanske fašistovske vlade «Popolo d'Italia» je takoj ob početku grško-italijanskega konflikta pisalo, da je treba energično napraviti konec «protiitalijanski propagandi na Balkanu». Torej Italija ne misli samo na Grško, temveč na celi Balkan.

Vprašati se moramo, zakaj si Italija ravno na Balkanu upa zadostiti svojim imperijalističnim težnjam pred očmi zaveznikov, pred celo Evropo in kljub določbam, ki veljajo za vse države. — Zato, ker vladajo na Balkanu čadni odnosi med posameznimi državami, ker posamezne balkanske države vodijo slabo notranjo in zunanjo politiko in ker je Balkan končno že staro vojno ognjišče, katerega so se posluževale že razne sile ena za drugo in brez vsake posebne odgovornosti.

Čas, ki so si ga Italijani izbrali za pobijanje «protiitalijanske propagande na Balkanu», je posebno ugoden. Grško tresejo in tlačijo notranji boji dveh oblastniških struj, od katerih je pa ena kakor druga protiljudska, v Albaniji se kosajo monarhisti in republikanci, v Bolgariji je diktatura meščanskega bloka, ki je pred dobrim pol letom pri volitvah popolnoma propadel, a je z zarotništvom ustoličil režim, ki sedaj svoje nasprotnike na ulici in po ječah ubija ter celo v tujino za njimi pošilja morilce, v Rumuniji vlada neznačajna bojarska manjšina nad ogromno večino in tudi država SHS je v zelo težkem položaju. Njena vlada se ukvarja z bivanjem Radiča v inozemstvu ter študira, kako bi obznano raztegnila čez celo Hrvatsko, Italijani jo imajo v škripcih radi Reke in končno je vladin šef gospod Pašić v Evropi znan kot balkanska originalnost, ki se v evropski politiki ne znajde, če da tudi cilinder na glavo.

Pri svoji akciji na Balkanu računa Italija s tem, da bo Jugoslavijo lahko držala v šahu in da ima v Rumuniji, Albaniji in tudi Bolgariji toliko zaslonbe, da od teh strani za njo ne bo nobene nevarnosti. Če bi pa Turčija, ki edina vodi samostojno in smoteno politiko, svojo črto pomaknila malo naprej, bi se pa dalo z njo tudi govoriti in pobotati.

Anglija dobro pozna razmere na Balkanu in zato je osnovna ideja njene politike pomirjevanje in nevtalizacija Balkana, a kaj pomaga, ko pa iz tega nočejo izvajati konsekvenc balkanske države med seboj in pa v svoji notranji politiki. Angleški listi pozivajo vlado, naj pazi, da ne bodo posamezne balkanske države, malar antanta ali pa Turčija storile kakih nepremišljenih korakov. Iz tega se vidi, da so Angleži prepričani, kako Balkancem ni mar edino pametni nasvet Balkan Balkancem ter da ni prave sloge v mali antanti. Goto-vo je, da hoče Anglija varovati ravnotežje v Sredozemskem morju, ne more se pa reči, da bi iz grško italijanskega spora nastal angleško-italijanski spor. Kar se v javnosti zagotavlja in napoveduje, to se diplomatično čisto drugače izvede in diplomacija pozna raznovrstna «ravnotežja». Sicer so pa Angleži tudi že izkoriščali balkansko ognjišče, ko so Grke spravili v vojno s Turki. Ni sedanje in nekdanje velesile, ki se ne bi bila izkoriščala Balkana ter v tem ali onem njegovem kotu varila svojega orožja.

Pa še en moment je treba osvetliti v grško-italijanskem sporu in v nevarnosti nove vojne. To je Društvo narodov. Po statutih Lige, katere so podpisale vse države kot članice društva, nobena država ne sme izvesti oborožene akcije proti kateremu drugemu članu Lige, dokler Društvo narodov spora ne presodi. Društvo narodov je torej projektiran instrument miru in sedaj bi se morala pokazati njegova praktičnost in njegov internacijski prestiž. Če se ne pokaže, potem je društvo narodov popolnoma nepotreben instrument evropskega političnega življenja.

Z Društvom narodov računa tudi Italija. A kako? Njeni listi pripovedujejo, da Italija noče vojne. Italijanska vlada hoče živeti v miru, a tudi v miru zasedati tuje ozemlje ter uživati tuje dobro. Svoje postopanje proti Grčiji razumejo in smatrajo tako, kakor so razumeli tudi D'Annunzijevo vladanje na Reki in sedaj se bo videlo, kak mir pozna evropska diplomacija in kako gleda na zasedbe, obkoljenja in na bombardiranje v «miru». Vodja italijanskih fašistov in vlade Mussolini ravna svojo politiko s precizno logiko po D'Annunziju. To, kar je ta delal na Reki, so velesile in diplomati vzeli za «mir» in tako misli Mussolini, da bo tudi z njegovo akcijo v večjem obsegu. Italijanska politika je zelo nagla, drži se Tacitovih nauk, da je nevarno govoriti, kadar se dela. Če se spor likvidira mirnim putem, bogzna, kdaj bo zopet ugodna prilika, da izvede svoje imperijalistične nakane. Naj se stvar konča kakorkoli in naj v Evropi razumejo mir tako ali tako, balkanske

države pa vsak dan in vsaka ura opominja, naj prav nujno preuredijo svojo zunanjo in notranjo politiko.

Politični položaj.

Skupščinski odbori začnejo delovati. Jesensko parlamentarno zasedanje se prične prihodnji teden. Za ponedeljek, dne 10. septembra je sklican finančni odbor. Obravnaval bo kot prvo točko izpremembe zakona o taksah. Kakor znano, predlaga finančni minister velike spremembe, ki naj po njegovi izjavi prinesejo drž. blagajni okroglo 100 milijonov dinarjev novih dohodkov. Naši zastopniki so ugotovili, da bi bil finančni uspeh okroglo 450—500 milijonov. Gotovo bo prišlo pri zakonu o taksah do ostrih spopadov, kajti tako fiskalnih taks, kakor jih predlaga finančni minister, ne moremo sprejeti.

Hrvatski blok in SLS. Nedeljski «Hrvatski list», ki je glasilo zajedničarjev ter izhaja v Osijeku, objavlja na uvodnem mestu razgovor svojega sotrudnika s popredsednikom HRSS, o raznih sedaj na dnevnem redu stojičih domačih vprašanjih. Med drugim je odgovoril podpredsednik HRSS na vprašanje o razmerju Hrvatov do SLS, da z SLS kot zastopnico slovenskega naroda sklenjeni sporazum ni bil političnega, ampak taktičnega značaja, ki je bil sklenjen za to, da bi se mogli Hrvati in Slovenci z večjo močjo upreti srbskim hegemonističnim težnjam. Dosledno temu stališču je kljub sporazumu z zastopniki slovenskega naroda ostalo hrvatsko narodno zastopstvo pri svojem republikanskem in federalističnem programu a tudi SLS ni zapustila svojega avtonomističnega programa. Skupna borba naj bi pripomogla Hrvatom do oživetvorjenja hrvatskih, Slovincem pa do oživetvorjenja slovenskih teženj.

Vlada proti Radiču. Iz vladnih krogov ter iz vladnega časopisja se da posneti, da je vlada prišla do rezultata, da ima delovanje Radiča v inozemstvu popolnoma značaj veleizdaje. Vsled tega je vlada sklenila, da dvigne proti Radiču ter njegovim tovarišem obtožbo radi veleizdaje in da ga sodi po obstoječih hrvatskih zakonih, tako, da se ne bo treba vladi zateči k zakonu o zaščiti države. Ker pa je skoro izključeno, da se Radič vrne iz inozemstva, se bo proces proti njemu vršil v njegovi odsotnosti in se bo obsodba proti njemu izrekla «in contumaciam», ker je to po naziranju vlade tudi po obstoječih hrvatskih kazenskoprvnih določbah popolnoma mogoče. Vladni krogi izjavljajo, da so del obtežilnega materijala proti Radiču in njegovim tovarišem že zbrali in pripravili in se zategadelj že v bližnjih dneh pričakujejo v Zagrebu ter tudi na deželi senzacijske aretacije. — Povodom takih vesti ugotavljajo hrvatski listi po avtoritativnem pravnem mnenju, da sodbe «in contumaciam» na ozemlju Hrvatske sploh niso mogoče, ker jih še obstoječi in veljavni zakoni ne poznajo. Radi tega je samo neznanje vzrok, da se izražajo take grožnje. Srbski državniki bi morali vedeti, da je Avstrija v času vojne uporabila vsa sredstva proti hrvatskim emigrantom, (dr. Trumbiću in drugim) da je zaplenila premoženje itd., a jih ni obtožila radi veleizdaje, ker se v Hrvatski brez navzočnosti obtoženih ne dajo voditi procesi. Vse podobne grožnje so lanko samo dokaz nervoznosti in tudi fatalnega nepoznanja pravnih določil od strani najvišjih funkcionarjev.

Radičeva poročila. Predsedstvo HRSS je prejelo tretje Radičevo pismo o njegovem delovanju v inozemstvu. Radič piše, da nadaljuje svoje informativno delo in da je predsednik balkanskega odbora Noel Buxton prišel nalašč k njemu v London. Buxton ga je sprejel v svojem domu in poslušal Radičev referat o prilikah v državi SHS, nakar je Buxton 22. preteklega meseca pred odlično angleško publiko predaval o Hrvatski skupaj s profesorjem Bennetom, ki je povabil Radiča na svoje posestvo v Walesu. Radič je prišel v stik tudi s Seatom Watsonom in z nekim veleuglednim angleškim politikom, ki je svojčas največ storil za Srbijo, da se je mogla okoristiti s sadovi zmage zaveznikov. Imena tega državnika Radič ne imenuje. Nato se je sestal Radič tudi s Hughesom, kateri se je svojčas z Bennetom v informativnih svrhaх mudil na Hrvatskem. Tudi znameniti pisatelj Wood je z Radičem konferiral o razmerah v Jugoslaviji. Radič nadalje naznanja, da bo imel po 1. septembru sestanke z uglednimi političnimi osebnostmi v Londonu. Te sestanke je priredil Seton Watson.

Po svetu.

Strašen potres na Japonskem. V soboto so seizmografi (aparati za zaznavanje potresa) na vseh evropskih potresnih opazovalnicah zaznavovali potres, ki pa se je moral dogoditi v silni daljavi. In res, naslednje dni so prišle iz Japonske vesti, da je strašen potres uničil največji japonski mesti Tokio in Jokohama. Ta

potresna katastrofa je največja, katero je Japonska doživela, dasi se tu vedno dogajajo potresi. Najhujši potresni sunek je bil v okolici Tokija, kjer se nahaja ugasli vulkan Fuji. Učinek potresa je bil strašen. V okolici 100 milj okrog Tokija so porušene vse hiše, brzojavi, telefoni in železniške proge. Vsi vlaki, ki so se nahajali na progi, so se vsled potresa prevrnili. Na tisoče in tisoče ljudi je mrtvih. Tokio samo gori. Ker so hiše večinoma lesene, divja požar s strašno silo. Ogenj je zagrabil tudi cesarski grad, kjer je stolovala vladarska rodbina, ki se je z največjo težavo rešila. Tokio je največje mesto na Japonskem ter ima okrog 2 in pol milijona prebivalcev. Razprostira se na ogromni površini 1940 kvadratnih kilometrov, od katere pa zavzemajo glavni del vrtovi in ogromni parki. Mesto se deli na tri dele, ki so bili nekdanj obdani vsak za sebe z zidovjem. Prave japonske hiše so zgrajene popolnoma iz lesa. Zgradbe v evropskem stilu se nahajajo večinoma v predmestjih, kjer Evropejci tudi stanujejo. Se hujše, kakor v Tokiju, je potres deloval v Jokohami, glavnem pristanišču Japonske. Mesto je bilo v šestih minutah dobesedno uničeno. Ljudje so se reševali na ta način, da so bežali na ladje in parobrode, vsidrane v pristanišču. Toda tudi tu je mnoge zadela katastrofa, ker se je morje vsled potresa razburkalo ter so silni valovi razbili mnogo ladij. Potres v Jokohami pa še vedno traja z večjimi ali slabejšimi sunki, tako da je mesto popolnoma zapuščeno, ker se nihče ne upa vrniti. Boda beguncev je strašna, ker ne najdejo zavetja nikjer v okolici. Poleg tega pa lije že vse dni dež ter to, kar ni uničil potresa, uničuje sedaj voda. Jokohama je bila za Tokijem drugo največje mesto Japonske ter poleg tega eno najmodernejših pristanišč na svetu. Od Tokija je oddaljeno 22 km, šteje pa okrog pol milijona ljudi. Pristanišče je bilo po desetletnem delu dograjeno leta 1912. Pred pol stoletja je bila Jokohama še neznatno ribarska vasica, toda podjetnost in žilavost Japoncev jo je povzdignila do enega največjih pristanišč na svetu. Gospodarsvo Japonske je s tem potresom silno prizadeto, ker sta mesti Tokio in Jokohama bili obenem tudi industrijski središči, kjer je bila združena najvažnejša japonska industrija, ki je s potresom za dolgo vrsto let popolnoma uničena. V celoti je potres zahteval nad 100.000 človeških žrtev ter je sploh največja katastrofa, kar jih pomni zgodovina.

Sklepi slovaške Ljudske stranke. Iz kongresa slovaške ljudske stranke, ki se je vršil dne 20. avgusta, prinaša glasilo te stranke «Slovak» sledeče resolucije: Zahtevamo avtonomijo za Slovaško na podlagi pittsburske pogodbe, vrnitev katoliških šol in ravnopravnost slovaških katoliških šol, kulturnih ustanov in duhovnikov in učiteljev z državnimi učitelji in kulturnimi delavci. Agrarna reforma naj se izvede objektivno in pravično, ne da bi državna oblast iskala kakšen dobiček pri teh operacijah. Za invalide, vdove in sirote naj skrbi država tako kakor za legionarje in njihove vdove in sirote. Službena mesta na Slovaškem naj se podajajo v prvi vrsti Slovacom po principu: Slovaška Slovacom. Proti odpiranju Slovačkov protestiramo. Protestiramo tudi proti omejitvam državlanske svobode, proti omejitvi svobode govora na shodih in proti zaplambam časopisja, kar nam je dalo povod, da smo odposlali dr. Tuko k veleposlaniški konferenci in k Društvu narodov. Mi smo z njegovim delovanjem solidarni in prevzamemo vsako odgovornost za posledice, toliko bolj, ker dokazuje škofu Vojtaseku storjena krivica, da nas hočejo oropati najprimitivnejših pravic.

Poljsko-ukrajinski spor. Od 14. marca t. l. pripada Galicija Poljski in zastonj so bili vsi naporu ukrajinske Petrušičeve protivlade na Dunaju, ki se je sestala ob poljski okupaciji ukrajinskega ozemlja ter zasleduje cilj samostojne ukrajinske republike. Med Poljaki in Ukrajinci je bilo že od nekdaj polno bojev in sporov in zlasti poljski Lvov in ukrajinska okolica sta dva nasprotna elementa, ki se ne moreta pomiriti in sporazumeti. Ogorčenje Ukrajincev proti Poljakom je pa še povečal slučaj metropolita Szeptycki-ja. Ta reprezentant in najvišji ukrajinski cerkveni dostojanstvenik je odpotoval pred dvema leti iz Lvova v Ameriko kot apostolski vizitator tamošnjih grško-katoliških občin z diplomatskimi dokumenti papeške kurije. Ko Vzhodna Galicija še ni bila definitivno pripojena Poljski, so že pisali poljski listi, da metropolit podpira v inozemstvu protipoljsko propagando. Ko je bil metropolit na potu v domovino, se je izvršilo združenje Poljske in Vzhodne Galicije, v Rimu je dobil vizum prejšnje poljske vlade, na Dunaju je moral radi bolezni dalje časa ostati, ko je končno prišel na Poljsko ozemlje, ga sedanja poljska vlada ni hotela pustiti naprej in zadržala in internirala ga je v Poznanju.

Monarhistično gibanje na Poljskem. Poljsko plemstvo se čuti pod sedanjo vlado prikrajšano in zapostavljeno ter stremijo za monarhijo. Kneza Lubomirski in Radziwiłł hočeta izdati monarhistično glasilo, ki bi vodilo propagando proti republiki. Plemstvo želi monarhijo, ker bi v njej lahko prevzelo državno oblast v svoje roke.

Beleške.

Ta bo znal povedati, kaj je doživel v Jugoslaviji. Pred dobrimi 30 leti se je izselil iz mariborske okolice v Pariz neki Lorenčič. V Parizu se mu je rodil sin Alfonso. Alfonso je doštudiral tehniko v Barceloni na Španskem, služil tamkaj vojake in dosegel častniški čin poročnika. Letos enkrat po novem letu ga je pograbila radovednost: kaka dežela da je ta Jugoslavija in osobito še Slovenija, kjer je tekla zibelka njegovemu očetu. Napotil se je iz Španije v Jugoslavijo, da uredi tudi poleg ogleda neke zapušćinske zadeve za očetom. Komaj pa je prestopil mejo naše države, ga je prijel žandarmerija in ker je izgledal precej mlado, ga je ogradila vojaški oblasti. Vojaška oblast ga je kljub dokumentom takoj rekrutirala in ga poslala kot navadnega rekruta v Zagreb, kjer služi ubogi Španec običajni jugoslovanski rok. Alfonso Lorenčič si je sedaj od februarja pa do danes toliko obnemogel iz jeze, da je sestavil prošnjo na višjo vojaško oblast, naj mu ta prizna vsaj častniški čin, če že mora služiti kot španski podanik v jugoslovanski vojski. Prošnjo mu bodo skoro gotovo odbili in klopfal bo navadnega rekruta celih 18 mesecev. Ubogi Alfonso Lorenčič, ko bo enkrat prestal jugoslovansko vojaško vežbo, potem jo bo pač kuril z vso brzino na Špansko, sicer bi ga še po par mesci poklicali na kako večmesečno orožno vajo, ker pri naših militaristih je vse mogoče.

Banket v beograjskem hotelu pri «Srbski kroni». Muslimanska, «Pravda» piše: Dalmacija, Hercegovina in Crnagora gladujejo tako, da ljudje umirajo od lakote. V beograjskem hotelu se je pa vršil te dni banket na čast izvoznicarjem, ki so zborovali radi izvoza živil v Beogradu na posebnem kongresu. Vlakjo Radović, lastnik hotela «Srbska krona», je storil vse, da zadovolji z banketom izvoznicarje. Na jedilnem listu je bilo čitati 15 različnih francoskih jedi in 6 vrst najboljših vin za razvajene želodce izvoznicarjev. Banket izvoznicarjev sta posetila tudi dva gg. ministra. Pa niti enemu od teh izvoznicarjskih gostov ni padlo v glavo, da bi bil vstal in rekel: «Gospodje, mi se bomo tokrat kot zloglasni izvoznicarji zadovoljili s par čevapčici in četrtinko vina, plačali bogato večerjo in njen izkupiček pa naklonili v podporo na smrt gladih Dalmatincem. Hercegovcem in Črnogorcem.

Potrebni opomini. «Obzor» poroča: V mesecu februarju t. l. je prišlo iz kraljeve pisarne navodilo ministrskemu svetu, naj se poedini ministri opozorijo pri podnašanju različnih ukazov kralju na podpis, da ne bo to, kar se s takim ukazom potrjuje v nasprotju z obstoječimi zakoni. To je menda edinstven slučaj v svetovni zgodovini, da je treba na ta način opomniti one, ki so baš najbolj poklicani, da ščitijo zakone. Sigurno pa je, da je bil ta opomin potreben, ker drugače ne bi izšel. Sedaj so pa gospodje ministri zopet pozabili na kraljev opomin, ker čitamo, da je bil znani ubijalec Kosta Dragičević, srezki načelnik v Bos. Gradiški, katerega oblasti sedaj ne «morejo» najti, penzioniran. Ker pa je ukaz o njegovem penzioniranju protizakonit, bo treba še en tak opomin z najvišjega mesta. Ne more se ugotoviti, dali se je dotični minister zavedal svojega dejanja, ko je dal omenjeni ukaz na podpis kralju.

LJUDEM HOČE VLADA ODGRIZTI KOŠČEK KRUHA.

Sv. Miklavž pri Hočah, 3. septembra.

Mariborski milijonar dr. Fric Scherbaum poseduje tu posestvo, ki meri nad 100 oraloval večinoma obdelane zemlje. Agrarni urad je to zemljo po večini oddal ubogim železničarjem, bajtarjem in drugim delavcem v malih kosih v zakup.

Kar naenkrat si je izmislil referent za kaznilnice v ministrstvu pravde g. Kostić da se mora celo Scherbaumovo posestvo pri Sv. Miklavžu ekspropriirati (razlastiti) v svrhu ustanovitve nove kaznilnice, ker je baje dosedanja mariborska moška kaznilnica pretesna. Zanimivo bi bilo izvedeti, kateri gospod je poročal gospodu Kostiću o Sv. Miklavžu. Da je mariborska kaznilnica premajhna, je krivo dejstvo, da pošilja pravosodno ministrstvo dan za dnem najhujše kaznjence iz Srbije, Črne gore in Makedonije v Maribor. Prvotno je gospod Kostić hotel ustanoviti novo kaznilnico na posestvu baronice Post v Gor. Polskavi, pozneje na Schönbornovem v Slivnici in sedaj je prišel na vrsto Scherbaum v Sv. Miklavžu.

Ljudstva, ki ima zemljo od agrarne reforme v zakup, se je polastila velika nevolja. Vložili so že pod vodstvom gospoda Jakoba Florjančiča proteste proti ustanovitvi kaznilnice. Dne 3. septembra je bila določena uradna komisija, ki bi naj licu mesta ugotovila, ali je posestvo primerno za kaznilnico ali se more brez škode odvzeti revnim slojem omenjena zemlja. Komisije so se udeležili: zastopnik ministrstva pravde, nadsvetnik Vega, višji ravnatelj Fišer, zastopnika agrarnega urada dr. Stefančič in Šega, en inženir, lastnik dr. Fr. Scherbaum in njegov zastopnik dr. Boštjančič, narodna poslanca Falež in Žebot, načelnika agrarnega odbora Florjančič in Merčinko in več interesentov.

Po natančnem ogledovanju in posvetovanju se je ugotovilo, da bi bila ogromna gospodarska škoda, ako bi se v mariborski okolici ustanovila kaznilnica. Ljudem primanjkuje zemlje za pridelovanje živeža. Saj se okoli 70 družin živi od pridelkov Scherbaumovih njiv. Poleg tega pa je tvrdka obljubila dati obćini na posestvu prostor za šolo.

Naša poslanca sta z vso odločnostjo protestirala proti ustanovitvi kaznilnice v Smiklavžu in sta povdarjala, naj minister pravde ekspropriira raje v te

svrhe svet kakega srbskega, hrvatskega ali nemškega oziroma madžarskega bogataša v Slavoniji ali Srbiji. Enakega mnenja je bila večina komisije. Vendar je zastopnik ministrstva vztrajal pri svoji zahtevi. Kako se bo stvar odločila, še danes ni jasno. Svetujemo pa vsem obćinam v mariborski okolici in agrarnim odborom, da vložijo na ministrstvo pravde v Beogradu utemeljene proteste.

Onevne novice.

Konferenca episkopata kraljevine SHS. V Zagrebu so se vršile konference jugoslovanskega episkopata od 20. do 25. avgusta pod predsedstvom zagrebskega nadškofa dr. Bauerja. Tem konferencam so prisostvovali: dr. Nikola Dobrečić, nadškof barski; dr. Ivan Šarić, nadškof vrhbosanski; dr. Josip Marčelić, škof dubrovniški; ljubljanski dr. Jeglič; lavantiski dr. Karlin; Alojzij Mišić, škof mostarski; Josip Garić, škof banjaluški; dr. Josip Marušić, škof senjski; dr. Dijonizij Njarađ, škof križevski; djakovski «Aksamović»; dr. Jeronim Mileta, škof viženski in apostolski administrator jugoslovanskega dela zaderske nadškofije in kot zastopnik hvarskega škofa, dr. Dominik Premuš in dr. Josip Lang, kot pomožna škofa zagrebskega nadškofa, dr. Kvirin Kl. Bonafatić imenovani škof splitski; Aleksij Bazink, apostolski administrator za grkokatolike v Bosni in Hercegovini, msgr. Ferdo Ružić, apostolski vojni vikar; Ferdinand Hrđy, apostolski administrator niški in zastopnik apostolskega administratorja v Skoplju; O. Rafael Rodić, apostolski administrator banatski; Ljudevit Budanović, apostolski administrator bački; Anton Milošević, generalni vikar in zastopnik kotorskega škofa; Karlo Erdelyi, župnik-generalni vikar pečujškega škofa za jugoslovanski del pečujške škofije. Zapisnik sej je vodil tajnik zagrebskega nadškofa dr. Slamić. Predsednik je pozdravil zbrani episkopat in osobito novoimenovane škofo in administratorje. Iz konference se je odposlala Sv. očetu posebna zahvala za breve, s katerim je imenoval nuncija Pellegrinetija svojim delegatom na evharističnem kongresu. Evharističnega kongresa se je udeležil tudi minister za vere dr. Janjić z načelnikom kat. oddeljenja dr. Mihajlom Lanovičem in ob tej priliki so razpravljali škofje z zgoraj imenovanimi o važnih cerkvenih vprašanjih. Predsednik je razložil zbranemu episkopatu, kaj vse se je storilo pri sv. Stolicy radi razmejitve škofij in o tozadnem odgovoru vlade. Poročal je tudi o povoljni transkripciji staroslovenskega misala. Episkopat se je nadalje pečal s predlogi posameznih škofov in raznih kat. korporacij. Govorilo se je o materijelnih prilikah Cerkve, cerkvenih institucij, nadarbin itd. Debatla je bila tudi o zaščiti verskega pouka na vseh šolah v državi in o pravici Cerkve z ozirom na konfesijske šole. Sklenjeno je tudi, da se začne takoj s tiskanjem hrvatskega in slovenskega obrednika. Razpravljalo se je tudi vprašanje konkordata z Vatikanom. Škofje so sklenili, da se mora ponovno apelirati na sv. Stolicu radi preganjanja jugoslovanske kat. duhovščine izven države. O zaključkih te konference so se poslala poročila vladi in osobito še verskemu ministru. Episkopat se je še tudi posebej zahvalil pripravljalnemu odboru za evharistični kongres, pokrajinski vladi, vojaški oblasti in vsem Zagrebčanom.

Logika voditelja JDS dr. Kukovca. Pred tedni je priobčil gospod dr. Kukovec po temeljitem in več mesečnem premišljevanju v «Taboru» rezanico o ustanovitvi političnega društva za mariborsko oblast. Pozval je tudi v članku k stvarni kritiki njegovih načrtov vse one, ki bi se zanimali za njegov najnovejši politični izum. Idejo ustanovitve političnega društva po Kukovčevem načrtu so prinesli nekateri listi med smešnicami, oba naprednjaka «Jutro» in «Narod» pa je niti omenila nista. Ubogi smolar dr. Kukovec je zamanj čakal dobrih 14 dni na kritiko in ker je le ni bilo, in je tudi ne bo, pa je objavil v nedeljskem «Taboru» pravila svojega političnega društva. Objavo teh pravil pa je podprl s to le samo njega vredno logiko: Češ, k stvarni kritiki ustanovitve političnega društva za mariborsko oblast se ni oglasil nihče, torej se vsi strinjajo s to blaženo idejo in hajdi v javnost s pravili. Kaj ne, človek že mora imeti precej mehke možgane, ako pride do takega sklepa kot dr. Kukovec. Dr. Kukovecvi najnovejši firmi «k političnemu društvu» se vse smeji, a bomo doživeli še to komedijo, da bo lepega dne sklical obćni zbor. Kako bo na tem obćnem zboru, pa se naj gospod Kukovec prej informira pri Zagorskem, ki je poslušal na ustanovnih obćnih zborih svoje gospodarske stranke — zagorske zvonove — in zakaj bi dr. Kukovec ne slišal na jesen kukovce — Pod milim solncem in v Mariboru je vse mogoče.

Še malo časa in v naši vojski ne bo nobenega štabnega častnika Slovence ali Hrvata. Vojno ministrstvo je razposlalo vsem od bivše Avstro-Ogrske prevzetim štabnim oficirjem okrožnico sledeče vsebine: vsak štabni oficir mora odgovoriti na tri vprašanja. Prvič zahteva vojno ministrstvo, da dokaže vsak štabni častnik, da je res napravil izpit za majorja. Treba pa pribiti, da ni zahtevalo vojno ministrstvo tega dokaza takoj po prevzetju bivših avstro-ogrskih oficirjev, ampak še le sedaj. Isti dokaz bi moral vojni minister zahtevati tudi od srbijanskih majorjev, ki tudi niso majorskega izpita napravili v jugoslovanski armadi, ampak v srbski vojski, če so ga sploh kedaj zahtevali med vojno od srbskih majorjev. Drugič mora odgovoriti vsak štabni in bivši avstro-ogrski oficir na vprašanje: ali ima kako odlikovanje z meči? Srbijanski štabni častniki imajo odlikovanja, a iz srbskih in ne jugoslovanskih bojev; bivši avstro-ogrski oficirji se ne nosijo avstrijskih

odlikovanj, oni pa, ki so bili odlikovani na koroški fronti in v že jugoslovanski vojski, pa so bele vrane! Tretjič zahteva vojni minister, da opiše ter označi vsak bivši avstro-ogrski štabni častnik: Kako je bil kvalificiran med vojno kot poveljnik kacega samostojnega oddelka. Od kod za Boga milega naj dobijo prevzeti oficirji to kvalifikacijo. Mar li jo naj zahtevajo od Dunaja, da jih bodo potem postavili na pranger avstrijskega kantsstva. V jugoslovanski armadi pa je bilo na koroški fronti bore malo samostojnih komandantov iz vrst Slovencev ter Hrvatov in še tisti, ki so bili, so že dali davno ostavko. Ako pregledamo zgoraj omenjena vprašanja, potem moramo priznati, da ne bo mogel nobeden od prevzetih štabnih oficirjev na nje povoljno odgovoriti. In kaj bo posledica? Vse prevzete štabne oficirje čaka v najkrajšem času telegrafična upokojitev in na njihova mesta bodo prišli srbijanski bratje. Tako postopanje pač ne znači bratstva, ampak zabija vedno večjo zagozdo med Slovence, Hrvate in Srbe, a tega žalostnega dejstva nočejo uvideti naši osvoboditelji.

Organizatorično gibanje v Puščavi nad Mariborom. Iz Puščave poročajo: naša vrla mladina je uprizorila v nedeljo dne 2. sept. priljubljeno igro «Miklova zala». Predstavniki prostori so bili hvalevredno dobro obiskani in igralci so svoje vloge tako dobro rešili, da je zahtevalo obćinstvo ponovitve igre. Na zahtevo udeležencev se bo igra ponovila in sicer na Marijin praznik dne 8. septembra in v nedeljo, dne 16. septembra. Prijatelji poštene gledališke zabave dobro došli in vabjeni k zopetni udeležbi.

Natečaj. JOZ razpisuje natečaj za nove vaje za leto 1924 in sicer je treba sestaviti a) skupinske proste vaje v trojicah za Orličje, b) vaje s palicami za višji naraščaj, c) proste vaje za člane. Vse vaje po štiri je vpsolati do 20. septembra 1923 na JOZ. Kdor se hoče natečaja udeležiti, naj se takoj obrne na JOZ za smernice, po katerih bo vaje sestaviti, ker sicer ne bodo prišle v pretres.

Rusi so boljši kot Hrvati in Slovenci. V Sarajevu obstoja posebna ruska kadetna šola. Gojenci tega zavoda bodo te dni delali skušnje in je že vojno ministrstvo izdalo naredbo, potom katere bo vsak gojenec, ki bo napravil izpit, sprejet v naš oficirski kader. Vlada je izdala ta odlok v času, ko je izdala naredbo o penzioniranju velikega števila hrvatskih in slovenskih oficirjev, od katerih je večina še mlada in ni za pokoj. In zakaj je bil izdan ta odlok? Da mesta slovenskih in hrvatskih oficirjev zasedejo Wranglovci, ko se že tolikokrat izpeljali vojno oblast na led bridke prevare.

Novi «sokrivci» špijonke Androlić. Od cele špijonske afere, iz katere so skušali izviti nekaj pogrom proti Hrvatom, je ostala, kakor znano, samo Androlićeva v zaporu. Dolgo je bila sama in izgledalo je, da bo cela afeta zaspala, ker se prvi naklepi niso posrečili. Končno so pa le pripeljali v Beograd nekega kapetana Kazimira Krušljenjak, ki je rodom Hrvat, neko žensko in nekega študenta Vitkovića. To naj bi bili špijoni stare špijonske afere po novi preiskavi in novem sledu. Kako dolgo bo to držalo, je seveda drugo vprašanje, za enkrat pa zadosuje, da je osumljen častnik — Hrvat in radi tega se prečanski oficirji proglašajo za nezanesljive ter penzionarjo eden za drugim.

Iz Ptujja.

JUBILEJ MUZEJSKEGA DRUŠTVA V PTUJU.

Že v 18. stoletju so se začeli ljudje zanimati za stare izkopnine okoli Ptujja. Simon Povoden, kojega natančnejši življenjepis še vedno pogrešamo, je preskrbel, da se je več rimskih kamnov vzdalo v mestno župnijsko cerkev in se tako rešilo pogube. Izkopnin iz rimske dobe se je našlo vedno več; ali iste so romale na Dunaj ali v Gradec. Da se taka izguba kulturnih vrednot rimskega Petovija zabrani in starine v Ptujju ohranijo, so Ptujčani po prizadevanju sedanjega graškega profesorja Ferka dne 3. avgusta leta 1893 ustanovili Muzejsko društvo. Profesor Ferk, ki se je jako mnogo pečal z izkopninami okoli Ptujja in sadove svojega truda zbiral v Gomilici, je poslal leta 1895, čez 70 zabojev v Ptuj in s tem ustvaril podlago za ptujski muzej, za katerega se je tudi mestna obćina zanimala in društvo podpirala. Izkopavanja so se nadaljevala in imela krasne uspehe, posebno v času ko je od leta 1903 naprej do danes z malim odmorom iste vodil konservator Viktor Skraber. Ko je konservator Skraber našel tretji Mitrov tempel na Zg. Bregu, je Muzejsko društvo sklenilo, da ob priliki otvoritve tega templja za obćni pristop združi slavnostno tridesetletnico svojega delovanja kar se je zgodilo dne 2., 3. in 4. septembra t. l. Povabilo je razna druga muzejska in sorodna društva k slavlju in sicer ne zamanj.

Spored je bil sledeči: V nedeljo, dne 2. septembra slavnostno zborovanje, skupni obed gostov, obisk muzeja (v gimnazijskem poslopju), otvoritev tretjega mitreja in zvečer slavnostni komers. v pondeljek: posvetovanje zaradi prihodnjega jugoslovanskega arheološkega kongresa, ogled ptujskega gradu z malim prigrizkom, katerega nudi posestnik gradu grof Herberstein, ki je vobče vedno delo M. d. podpiral. V torek, dne 4. t. m.: Skupni izlet v Žički samostan (južina pri knezu Otonu Windischgrätz v Konjicah).

Že v soboto, dne 1. septembra so prihajali prvi gostje; med njimi bi moral biti tudi msgr. Bulić, sloviti arheolog iz Splita, a v zadnjem trenutku je bil službeno zadržan, da še je le v nedeljo ponoči mogel v Ptuj prispeti. V nedeljo se je slavnostno zborovanje zakasnilo, ker se je čakalo na goste z zadnjim predpoldnevskim vlakom. Ob četrt na enajst otvoril isto častni predsednik dr. Jurtela in pozdravi obilo došle goste, pred vsem

knežinjo Uvarovo, ki je došla z znano rodbino Ružička iz Dobrne. Njen mož je bil ustanovitelj zveze ruskih arheoloških društev; po njegovi smrti je navzoča knežinja energično vodila Zvezo naprej. Njene gnotne razmere so bile take, da je v osemdesetih letih nekoč pogostila 600 kongresistov. Svetovna vojna jo je popolnoma upropastila, da sedaj s svojo hčerko živelari le po pokojnini čehoslovaške vlade, katero je njej, čez 80 let stari ženi, preskrbel profesor dr. Murko. Pozdravil je dalje predsednik goste iz Zagreba, Ljubljane, Prage, Beograda, Gradca, Maribora, Splita, Sarajeva, Varaždina, Vel. Kikinde — celo vrsto znanih in slavnih imen, ki si jih naveden človek še ne zapomni. Mestni župan Lozinšek pozdravi zborovalce v imenu mesta, predsednik Muzejskega društva dr. Fr. Kotnik slika razvoj društva, se spominja raznih za društvo zaslužnih oseb in očrta nalogo bodočnosti, predvsem primeren nov muzej. Konservator Skraber popiše zgodovino izkopavanja; sodnik dr. Trauner prebere pozdravna pisma in došle brzojave, med temi lepo število od raznih društev in oseb iz Beograda, dalje Knina, Gradca, Gruža itd. Posebno številne pozdrave iz Beograda, pri navzočnosti večjega števila gostov od tam, je društvo živahno pozdravljalo.

Nato se oglašijo razni drugi govorniki, ki kot zastopniki arheoloških, muzejskih in sličnih korporacij častitajo društvu, pri čem vsak najde in povdarja kakšen drug vidik in smernico za društveno delovanje in medsebojni stik. Dr. Megušar častita društvu v imenu politične oblasti; dalje govorijo: dr. Vulič iz Beograda, dr. Walter Schmid iz Gradca, dr. Mantuani iz Ljubljane, dr. Hoffiller — Zagreb, dr. Filič — Varaždin, dr. Abramič — Split (ki je končal v rokopisu svoj Kazipot skozi rimske izkopnine v Ptuj), dr. Stele — Ljubljana, dr. Čurčič — Sarajeva.

Predsednik dr. Kotnik še oznani, da so za prihodnji občni zbor predlagani za imenovanje častnih članov: dr. M. Murko — Praga, dr. Mantuani — Ljubljana in dr. Kovačič — Maribor in predlaga udanostni brzojav kralju Aleksandru na Bled, nakar častni predsednik dr. Jurtela slavnostno zborovanje zaključí.

Nerazumljivo je, da se ptujski Nemci slavnostnega zborovanja niso udeležili, ko je vendar graški profesor Kollenz, Nemec prenesel slovenske in hrvaško-srbske govore. — Vsak udeleženec je dobil knjižico (18 strani velike oktav): Dr. Balduin Saria: Arheološka istraživanja oblasti starog Poetovio (odtisk iz »Starinarja« za god. 1922). Knjižica v cirilici tiskana, ima pregled dosedanjih izkopavanj v Ptuj in okolici, ima tudi priloženo karto Filipa Kramer (iz Jahreshette des österr. arch. Justibus, 17. Bd), na kateri so označena vsa mesta v Ptuj in okolici, kjer so se izkopavanja vršila. Škoda, da je nomenklatura na karti izključno nemška; iz tega morajo Srbi sklepati, da je Ptuj popolnoma nemško mesto.

Po skupnem obedu v Narodnem domu (za inostranske goste) se je oddelek, ki je moral ali hotel svojo prisotnost pri tridesetletnici okrajšati samo na nedeljo, ogledal grad Ptuj. Nato je bil skupni ogled muzeja, potem pa so se Ptujčani (tudi Nemci) in gostje podali na Gornji Breg k otvoritvi tretjega mitreja. Otvoritev se je malo zakasnela zaradi prihoda dunajskih gostov dr. Reischla, Eggerja, Schöberja in Prašnikerja. Zbrane je pozdravil župan na Bregu Podgoršek, dr. Traumerjeva hčerka je pozdravila v slovenski, županova hčerka pa v nemški vezani besedi; obe pesmi sta se nanašali na otvoritev mitreja, obdanega z mnogimi solčnicami. Predsednik dr. Kotnik izroči mitrej in okolico, last ptujkega Muzejskega društva, občini, nakar se podajo zbrani v mitrej, kjer dr. Abramič natančno razloži pravljico o Mitru in njegovo češčenje, napise in pomen posameznih spomenikov, ki so za spoznavanje ptujkega mesta izraza rimske dobe in vobče rimskega vojaškega ustroja izrednega zgodovinskega pomena. Žalibog, prostor ne pripušča, da bi se tukaj z mitrejem dalje bavili. G. dr. Abramovič je svoje razmotrivanje za nemške udeležence malo skrajšano nemški ponovil. Po otvoritvi so Brežani navzočo z majhnim prigrizkom in izvrstnim haložanom pogostili. Za vino so bili izdelani ilovnati vrči natančno po rimski predlogi in vsak gost je smel svoj vrček v spomin seboj vzeti.

Mračilo se je že, ko smo zapustili mitrej na Bregu. Tuji gostje so v Dijaškem domu dobili v obednici ob osmi uri izvrstno večerjo (zastonj!); ob devetih zvečer pa se je zbrala v igrališču Dijaškega doma pestra množica ptujkega gospoda, — tudi okrajni glavar dr. Pirkmajer, ki je tudi goste izvabila iz obednice. Začel se je komers (gratis). Po deseti uri pride težko pričakovani msgr. Bulič, burno pozdravljen od navzočih. Po pozdravu častnega predsednika dr. Jurtela se msgr. Bulič zahvali za častno članstvo, katero mu je Muzejsko društvo pred enim letom podelilo. Ko pa je predsednik začel svoj pozdravni govor na dunajske goste, je moral poročevalec zapustiti veselo družbo, da še je pravočasno prišel na vlak, katerega bi itak skoraj zamudil.

Kakor se razvidi iz pričujočega poročila, je ptujsko Muzejsko društvo s svojo tridesetletnico lahko zadovoljno. Iz vseh strani Jugoslavije, iz Gradca, iz Dunaja so jo počastili gostje. In Maribor? Tukaj imamo Zgodovinsko društvo, imamo Muzejsko društvo, ki (vsaj na papirju) šteje veliko več članov, kakor ptujsko (300), imamo še druga »kulturna« društva. Po pravici so Ptujčani pričakovali obilni obisk Mariborčanov pri svoji tridesetletnici. Da, razun dvojice, ki sta šla na Ptuj samo pravzaprav pozdravit svojo hčerko, sta prišla na prireditvi samo dva zastopnika za Zgodovinsko in Muzejsko društvo, ostali ves Maribor se je pri tako imenitno kulturni prireditvi odlikoval s svojo odsotnostjo. Ptujčani so se čudili. Mi pravzaprav ne. Vemo

namreč, da je v Mariboru mnogo dima in strašno malo ognja, dosti krika a malo dejanj!

Iz Maribora.

IZPOR DELAVCEV V ŽELEZNIŠKIH DELAVNICAH.

V ponedeljek, dne 3. septembra zjutraj je dala Drž. uprava južne železnice zapreti vse obrate, a vse objekte je zastražilo vojaštvo. Pri vходу je ravnateljstvo nabilo razglase, da je delavstvo, ki je delalo pasivno resistenco odpuščen in da lojalne delavce uprava na novo sprejema. Kar se tiče spora med delavci in staro upravo, se bo vse uredilo potem posebne komisije. Pri zaupnike je dal vojaški poveljnik aretirati in sicer Kmeta, Krena in Magdiča. Zaprti so jih v zapore dravske vojašnice. Delavstvo je postalo zelo razburjeno. Še isti dan popoldne so se zbrali delavski zaupniki k posvetovanju. Povabili so tudi poslanca Žebota. Po triurnem posvetovanju se je sklenilo poslati v torek, dne 4. t. m. delegacijo pod vodstvom poslančevim v Ljubljano k Drž. upravi južne železnice in k vojaškemu delegatu. Za isti dan pa se skliče veliki shod delavstva.

V Ljubljani g. Deroko ni maral sprejeti delavskih zastopnikov, pač pa je sprejel tajnika Delavske zbornice dr. Likarja in poslanca Žebota.

Odklonil je pogajanje z delavci, ampak je izjavil, da se bo pogajal še le tedaj, ko bodo zopet vstopili v delo. Glede zaprtih pa odloča vojaška oblast. Poslanec je zahteval, naj se neha z represalijami proti delavstvu, ker celo gibanje ni politično ampak samo borba za kruh. Nadalje je zahteval poslanec, naj se delavcem plača odškodnina za vse dni, kar je delo počivalo in takojšnje zboljšanje gnotnih razmer. Gospod Deroko je obljubil, da kakor se je odpravila militarizacija, tako se bo popravila tudi gnotna stran. Posebna, zato določena komisija bo prihodnji teden na licu mesta vse zadeve uredila. Nato je poslanec Žebot delj časa razgovarjal z vojaškim delegatom, kateri je obljubil, da bo takoj odredil, da se zaprti delavci izpustijo ter ustavi preganjanje.

Popoldne ob 5. uri se je v Mariboru v kazinski dvorani vršilo zborovanje delavstva. Udeležba je bila tako ogromna, da je bil vsak količek napolnjen. Govorili so tajnik dr. Likar, poslanec Žebot in delavci Hlebec, Kodrič, Kmet in Juhar. Sprejela se je resolucija, da je delavstvo pripravljeno takoj vstopiti v delo, če se ugotovi glavnim zahtevam in se neha z represalijami.

Delavstvo se je nato mirno razšlo, a zvečer je imel Akcijski odbor sejo. Prevladalo je mnenje, da bi nadaljnji odpor imel slabe posledice, ker Državna uprava južne železnice more kljubovati cele mesece in imeti obrat v delavnicah zaprt, a delavstvo tako velikih žrtev absolutno ne more prenesti.

Med delavstvom danes prevlada mnenje, da se mora ubrati zmerno in dobropremišljeno pot. Menda skliče Akcijski odbor še eno zborovanje.

Nova politična sila. Dr. Kukovec je omagal. Toliko je snoval, združeval, čistil, koncentriral, a vse zamanj. Sedaj pa stopa nova moč v politično življenje in Maribor je tako srečen, da lahko opazuje njene gotovo veljavne kretnje. Da ne bo uganjanja, povemo, da je to bivši poslanik Bogumil Vošnjak. »Jutro« že piše in od raznih strani se govori, da snuje svojo stranko in sicer še prav posebno brihino. Mož se je pred nekaj tedni naselil v Lajtersbergu, a prišel je še ravno pravočasno sem, da je zvedel, kako dr. Kukovec snuje »politično društvo mariborske oblasti.« Ideja je dobra in ker se dr. Kukovec iznajdba ne more vzeti, zato se je eksplanik Vošnjak lotil podrobnosti in organiziral bo »agrarce mariborske oblasti«, v nauk in vspodbudo jim pa misli izdati »Mariborskega gospodarja.« Pomaga mu eksplanec Samostojne Druženik, glavno delo nove stranke pa obstoji zaenkrat v tem, da se oba ustanovitelja pridno vozarita z avtomobilom na okoli in da se g. Vošnjak še posebej ob vseh mogočih in nemogočih prilikah sili v ospredje. Kot zadnji, ki je prišel v Maribor, je bil ali je hotel biti prvi pri otvoritvi razstave, na Bled je hodil poročat o Mariboru, ko si še svoje posesti v Lajtersbergu ni razgledal in takó bi bilo še veliko dokazov velike ambicije malega ustanovnika stranke mariborskih agrarcev.

Koliko so vredna poročila naprednega časopisja. — Pred dobrimi desetimi dnevi je prinesel tata »Narod« z debelim napisom, na dolgo ter široko poročilo o strašnem napadu na municijsko skladišče v Bohovi pri Mariboru. »Narodov« poročevalec je kot strokovnjak natančno opisal celo bitko med vojaško stražo in napadalci. V boju je seve zmagala pogumna macedonska straža in samo eden od vojakov je bil ranjen. Seve, je starostna hudoba »Narod« svojemu poročilu dostavil napredno opazko, da so izvršili napad kmetski elementi iz marib. okolice in je cel napad sad klerikalnih hujškarj proti militarizmu. Za »Narodom« sta prinesla to strašno poročilo tudi »Tabor«, »Jutro« in še celo Grčarjeva »Volksstimme.« Zadevo z napadom na skladišče v Bohovi sta dobila v preiskavo znana majorja in staroavstrijska »madracenefendija« gg. Stejskal in Jurgovič, ki sta se hotela proslaviti z odkritjem obsežne zarote, a sta se z naprednim časopisjem vred nesmrtno blamirala. Z napadom na skladišče v Bohovi je bilo sedaj po ugotovitvi preiskave tako-le: Pod rajno Avstrijo je bilo v gozdu v Bohovi artilerijsko municijsko skladišče, res polno municije in zastraženo samo od dveh vojakov. Sedaj je v skladišču bogzna kaj, samo municija ne, a straža ga celih osem vojakov, ki stojijo z nabitimi puškami na vseh oglih ter koncih noč in dan. Neki Macedonec, ki leži sedaj v bolnici, je tudi stražil z dru-

gimi vred to skladišče, a se je na straži spomnil, da bi bilo lepše in boljše ležati kje v snažni bolniški postelji, kot pa stati na straži. Stopil je od skladišča nekoliko v gozd in si tamkaj pogljal strel iz puške skozi stopalo leve noge. Ko so njegovi tovariši slišali strel v gozdu, so se prestrašili in iz strahu so začeli streljati na vse strani. Razvila se je pravcata bitka, sovražnika pa nikjer in gotovo bi bil ranjen vsak, ki bi se bil nič hudega sluteč približal skladišču. Iz bitke so odnesli enega ranjenca, ki je bitko povzročil in se sam obstrelil, kajti nikdo ne more koga v ravnini utrseliti od zgoraj navzdol v nogo in še tako od blizu, da bo rana črnoosmojena od smodnika. Straža se je seve sramovala strahopetnosti in lagala o napadu, a preiskava je dognala čisto navadno samopoškodbo, ki je pri vojaki na dnevni red. — Vest o napadu na vojaško skladišče so lansirali tudi v srbijansko časopisje, ki je zahtevalo po balkanski navadi vse mogoče najstrožje odredbe in korake proti najbolj protidržavnim elementom, ki se upajo z oboroženo roko nad sveto municijsko skladišče. Raca o napadu se je raznesla po zaslugi naprednega časopisja tudi v inozemstvo, kjer je »ukrepila« naš ugled. In taka neumna poročila, kot je bil ta napad, proglašajo napredni tisk kot najbolj zanesljiva, ko mora vendar vsak človek, ki je količkaj pri pravi pameti, znati, da ne bo nihče nosil na smrtni trg svojo kožo radi praznega skladišča, katerega stražijo Macedonci, katerim je največje veselje in zabava, ako smejo streljati. Smo radovedni, ali bo napredno časopisje tudi popravilo, kar je zagrešilo v tem slučaju po svoji omejenosti in hudobiji. Take časniške race so plod napredne budalosti in zlobe.

Socijalpatrijski proletarijat mu je samo molzna krava — mariborskemu županu Grčarju namreč. G. župan Grčar je po svojem pravem prepričanju policajdemokrat — sedaj že najbrž radikal, no, pa saj itak ni kakih principijelnih razlik med demokrati in radikali. Saj se gospod Grčar tudi vedno giblje med demokratskimi in radikalnimi buržui, pozdravlja in proslavlja največje kapitaliste in pijavke proletarijata in v novejšem času je začel svoje buržujske in reakcionarne govore objavljati ne v svoji »Volksstimme« ampak v »Taboru«. »Volksstimme« vedno skrbno zamolči, da je Genosse Grčar pozdravljal v fraku in cilindru tega ali one ga buržuja in mu govoril bolj klečeplazno kakor kak liberalni starin. Seve, socijalpatrijska raja ne sme zvedeti, da jo Grčar farba in jo rabi za podporo svojega trilega županskega stolca, radi tega ta molk o dejanjih in govorih tovariša gospoda Grčarja v »Volksstimme«. Da, da, fletno je igrati vlogo mariborskega župana pri raznih pozdravih in pojedinah, kjer se je in pije zastoj, a socijalpatrijot pa je gospod Grčar k večjemu po dvakrat na leto pri kakem strankinem občnem zboru. Značaj kot Viktor Grčar spada samo v stran ko socijalpatrijotov, ki je že vajena, da ima kot voditelje »slavne« dinastije Kristan, firmo Bernot, Grčar in tako dalje.

Čudne navade na mariborski carinarnici. Na mariborski carinarnici se je vgnezdila čudne vrste korupcija, ki je bila dosedaj menda le v navadi v južnih krajih. Tu ne gre več za navadno »šmiranje«, ki ga pri nas žali bog nihče več ne smatra za korupcijo, ampak za nekako potrebno zlo, brez katerega pa na mariborski carinarnici ne opraviš ničesar. Več mariborskih trgovcev se je nam pritoževalo nad samovoljnostjo nekaterih mlajših carinikov, ki se ne zadovoljeje z običnim »bakšišem«, ampak še izrabljajo trgovce na drugi način. Nabavljajo namreč pri njih svoje potrebščine, kakor blago za obleko, perilo itd., toda plačajo pa ne. Če bi trgovec poskušal napraviti temu konec, pa se maščujejo nad njim pri carinjenju, da zadržujejo blago nenavadno dolgo časa, ali pa ga zacarinijo dražje, tako da trgovec uvidi, da je boljše s to gospodo živeti v miru ter v prihodnje ugoditi njihovim zahtevam, samo da mu gredo pri carinjenju na roko. Poleg tega pa nekateri uradniki skrajno slabo poznajo razne carinske predpise ter carinijo kar po svoji volji. Nekemu trgovcu, ki je dobil blago iz inozemstva, so zaračunali pri prvi pošiljavi 8 din. carine od komada, ko pa je drugič dobil ravno isto blago, pa je moral plačati 30 din. od kosa. Tako postopanje popolnoma onemogoči vsako pravilno kalkulacijo ter povzroča draginjo. Upamo, da bo vodstvo carinarnice odpravilo te nedostatke ter vplivalo na uradnike, da bodo vršili svojo službo bolj na evropski način. Če že mora biti korupcija, naj se uradniki zadovoljeje z običnim »bakšišem«, ne pa da še posebej pritiskajo trgovce. Saj tvorijo carinski uradniki tako že posebno kasto med državnim uradništvom ter so mnogo bolj plačani od teh. Ker jim pa njihova služba prinaša še mnogo postranskih dohodkov, ki jih drugi uradniki ne uživajo, bi bili pač lahko s tem zadovoljni ter na nepristranski način vestno vršili svojo dolžnost.

Iz Jahnturnerja — orjunc. Pri mariborski Orjuni niso samo nepošteni, kradljivci in pretepaški elementi, ampak tudi bivši Jahnturnerji. Eden tak spreobrnjenec iz Jahnturnerja v zagrozenega orjunca je trgovec z manufakturo na oglu Vetrinjske ulice g. Gabrič — pod rajno Avstrijo Gabrič — sch. Gabriču je trgovska banka zaprla trgovino in sedaj bo imel čas razgrajati pri akcijski četi, ker nima nič izgubiti in po zaporih sedeti pa bo tudi odslej imel dovolj časa. G. Gabrič je grozil nemškimi trgovci, ki so ga tirjali za dolgove z orjunske nastopi in pretepi, a kljub orjunskim grožnjam je prišel na boben in je kot tak zrel samo še za akcijsko četo mariborske Orjune. Mariborska Orjuna: frisch, fromm, frei in Heil! Častitamo na pridobitvi narodnih korifej ala ekstrgovce Gabritsch!

XV. fantovski večer Orlovskega odseka v Mariboru je danes zvečer ob pol 8. uri v Lekarniški ulici 6. Pridite vsi! — Tajnik.

Orlovski odsek v Mariboru praznuje svoj orlovski praznik dne 8. septembra 1923. V petek, dne 7. septembra kratko premišljevanje v kapeli sv. Frančiška v frančiškanski cerkvi. Drugi dan je ob pol sedmi uri zjutraj sv. maša in ob tej priliki prejme članstvo in naraščaj sv. obhajilo. K tej pobožnosti so vabljeni vsi prijatelji orlovskega odseka. — Tajnik.

Ponovno opozarjamo na poslovilni večer ustanovitelja Ljudskega odra v Mariboru g. Ivo Peršuha, ki ga priredi v obliki gledališkega večera s pestrim sporedom Ljudski oder v soboto dne 8. septembra ob osmih zvečer v Lekarniški ulici v dvorani katoliškega pomočniškega društva. — Spored obsega pevske, deklamatorične in igralske nastope skoro celotnega ansambla Ljudskega odra in dece. — Vstopnice se dobe od danes naprej v pisarni Ljudskega odra v Lekarniški ulici.

Katoliško izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru. V nedeljo, dne 9. t. m. ob pol 4. uri popoldne (po večernicah) se vrši v društveni sobi, Pri cerkvi 1 mesečno predavanje. Predavatelj č. g. Pavel Potočnik iz Maribora. Člani in prijatelji društva iskreno vabljeni. — Bog živi!

Jesenska prireditel izobraževalnega društva privatnih nastavlencev. Izobraževalno društvo privatnih nastavlencev priredi dne 9. septembra v Götzovi dvorani veliko veselico z bogatim vspehom, veselo zabavo in plesom ob godbi «Drave». Ker je čisti dobiček namenjen zgraditvi lastnega doma, se pričakuje številne udeležbe. — Odbor.

Tečaj za konserviranje sadja in zelenjave se vrši dne 20., 21. in 22. septembra t. l. (četrtek, petek in sobota) na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja dnevno od 9. do 12. ure in od 14. do 17. ure. Demonstrirala se bo tudi nova dr. Stojkovičeva sadna sušilnica. Zanimanci in zanimanke naj prijavijo svojo udeležbo z dopisnico najpozneje do 18. septembra ravnateljstvu zavoda.

Prošnja na podjetnike in druge za ubogega uradnika, ki bi si v prostem času rad nekaj prislužil, da reši sebe in ženo skrajne bede. Službo ima do dveh popoldne, v prostem času od 3. ure naprej in tudi po noči pa sprejme vsako delo v pisarnah, skladiščih in drugih primernih mestih, da si nekaj prisluži, ker od državne plače še pod 800 dinarjev mesečno ne more ne živeti, ne umreti. Pomoč takemu siromaku je čin človekoljubnosti, ponudbe prosimo na naše uredništvo.

Zasebno učilišče Legat v Mariboru. Novi tečaji na zasebnem učilišču Legat začnejo dne 1. oktobra in sicer za strojepisje ter stenografijo. Vpisovanja in pojasnila dnevno v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Julio Meinl
d.d.

Uvoz kave
Utemeljeno 1862

Slej ali prej bo prišla vsaka gospodinja do pričanja, da ji najbolj kaže kupovati «Pekatete», ker so ne le najboljše, ampak se zelo nakuhajo in se jih manj potrebuje od drugih.

Hočeš, nočeš, moraš, uvideti, da so «Pekatete» cenejše od drugih testenin, ker se zelo nakuhajo in se jih manj potrebuje.

Nova knjiga! Gladiatorji. Zgodovinski roman iz leta 70. po Kristusu. Angleški spisal Whyte Melville. I. in II. del. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. — Naša tiskarna je izdala Gladiatorje v ponatisu. S tem je jako ustregla našemu ljudstvu. Zdaj že skoraj ni več dobiti poštene pripovedne knjig, starih ni več, novih pa radi draginje nikdo več ne založi. Gladiatorji so krasen roman iz prvih časov krščanstva. Kdor začne to povest enkrat brati, je ne odloži poprej, dokler je ne prečita. Cela povest obsega dva zvezka. Cena je za naše razmere zelo nizka. Prvi del stane s poštnino vred 9 D, drugi del 11 D. Dobi se v Cirilovi tiskarni, Maribor.

OGLAŠE
REKLAME ZA
SVE SVIJEJSKE
OGLAŠNE ORGANE
PRIŠTEDNJA
VREMENA
POSLA; NOVA
Publicitas
d.d.
ZAGREB
GUNDULIČEVA UL. 11
TELEFON 13-07

Prodaj čebelnjak (paviljon) s štirimi panji, sistem Zinderšič z čebelami vred. Ivan Pahor, Vrtna ulica 8. 537

TOVARNA KANDITOV FR. ROZMAN

MARIBOR, — ALEKSANDROVA CESTA 57

priporoča

vse vrste kandi (bonbone) po najnižjih brezkonkurenčnih tovarniških cenah!

Zahtevajte cenike!

Telefon 436.

503

Telefon 436

Zahvala.

Požar z dne 29. julija 1923 je v naši vasi uničil skorajda vse imetje podpisanih posestnikov. — Družba „JUGOSLLVIJA“, pri kateri sva bila zavarovana je cenila in izplačala škodo v najino popolno zadovoljnost, tako, da si štejeva v prijetno dolžnost, ji tem potom izreči zahvalo.

Podova, dne 1. septembra 1923.

Marčič Jožef,
Španiger Vincenc

Utemeljeno god. 1892.

Oblasno doz. izvestovnica za trgovino i obrt
Viktor Selinger i sin

Zagreb, Ilica 25 II.

Telefon br. 16—43

Naslov za brzojave: Regniles.

izvješćuje najbrže i najsavjesnije o bankama, poduzećima, tvrtkama i obrtnicima cijele države SHS, te onima nasljednih država bivše Austro-ugarske monarhije, uz najumjerene pristojbe. 465 5—1

Razpoložemo najboljim preporukama.

Skladbe!

Skladbe!

Cerkvenim zborom!

Izšla so nova dela skladatelja Karlo Adamiča:

1. «Bogu v višavah slava!» 12 mašnih pesmi za mešani zbor, part. 30 din., glasovi po 6 din.
2. «6 evharističnih pesmi», 15 din., tudi za mešani zbor.
3. «Staroslovenska maša» za mešani zbor 25 din., glasovi à 5 din.
4. «Lavretanske litanije v čast Svetogorski M. B.», mešani zbor, 8 din., pojejo se lahko samo na koru po primorskem načinu.
5. «Staroslovenska maša» za moški zbor, že razprodana, samo še par izvodov, cena 25 din.

Skladbe po večini zelo lahke!

Denar se naprej pošlje ter priloži za poštnino ali pa s povzetjem, na naslov:

KARLO ADAMIČ, p. KOPRIVNICA, Hrvatsko.

Gg. organistom dam 25% popusta, tako da Mašne stanejo: 22 din. 50 para, Evharistične 11 din. 25 para, Staroslovenska maša 18 din. 75para, Litanije 6 din. — Zaloga omejena, naročite precej! 527 3—1

TEČAJI ZA STROJEPISJE IN STENOGRAFIJO,
ZASEBNO UČILIŠČE LEGAT, MARIBOR,

(največja strokovna šola za stenotipijo v Jugoslaviji).

Začetek novih tečajev dne 1. oktobra 1923.

Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat,
Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Somišljeniki širite naše liste!

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Važno za vsacega!

Vseh vrst novo došlo angleško in češko sukno, kakor tudi drugo zimsko manufakturno blago, kupi vsak najbolje in najceneje pri tvrdki

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Bogata izbira!

Cene nizke!